

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

11 (511)

ISSN 1407-1479

2016. gada 6. jūnijs

Prestižo Eižena Āriņa balvu datorikā iegūst Aivars Lorencs un Valdis Lokenbahs

Svinīgā ceremonijā š. g. 26. maijā nosaukti laureāti vienam no augstākajiem Latvijas informācijas tehnoloģijas (IT) nozares apbalvojumiem – Eižena Āriņa balvai datorikā 2016. Par nozīmīgu teorētisku un praktisku ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā balvas saņēma attiecīgi *Dr.habil.math.* Aivars Lorencs un *Dr.h.c.* Valdis Lokenbahs.

Kategorijā par teorētisku ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā balvu saņēma *Dr.habil.math.* Aivars Lorencs, kurš devis lielu ieguldījumu datorzinātnes teorijas attīstībai Latvijā, izstrādājot teorētiskos pamatus tēlu pazišanas, objektu klasifikācijas, kriptogrāfijas, signālu un attēlu apstrādes risināšanai. Šajā kategorijā atzinības rakstu saņēma *Dr. habil. sc. ing.*, prof. Jurijs Merkurjevs, kura vadībā izstrādāti efektīvi risinājumi modelēšanas un simulēšanas tehnoloģiju pielietošanā, kā arī simulēšanas integrācijā, kas ļauj izmantot simulēšanas metodoloģiju tautsaimniecībā.

“Šogad Eižena Āriņa balvai datorikā tika nominēti patiešām spēcīgi IT nozares prāti, kas žūrijas darbu padarīja daudz grūtāku. Balvu iegūt bija pelnījis jebkurš, jo viņu praktiskais un teorētiskais ieguldījums Latvijas datorzinātnes attīstībā ir tiešām ievērojams. Kā jau iepriekš esmu teicis, mūsu labākos sportistus un māksliniekus pazīst visi, savukārt mūsu vadošos zinātniekus pazīst tikai retais. Tāpēc esmu lepns, ka ar Eižena Āriņa balvas palīdzību visas nozares vārdā man ir iespēja pateikties laureātiem gan par ieguldīto laiku un darbu, gan par nozares attīstības veicināšanu,” uzsver “*Exigen Services Latvia*” ģenerāldirektors Ivars Puksts.

Kategorijā par praktisku ieguldījumu IT jomā Eižena Āriņa balvu datorikā saņēma *Dr.h.c.* Valdis Lokenbahs, kurš ir viens no Latvijas IT nozares celmlaužiem. Viņš radījis simtiem IT nozares

darba vietu Latvijā un ar savu profesionālo darbību veicinājis Latvijas eksporta attīstību, tostarp bijis vairāku Latvijā nozīmīgu IT organizāciju dibinātājs – LIKTA, RITI.

Profesora Eižena Āriņa balvu datorikā pasniedz uzņēmums “*Exigen Services Latvia*”, Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) un Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Attīstības fonds. Izcilākie IT teorētiķi un praktiķi saņem īpašu zelta medaļu, diplomu, kā arī stipendiju EUR 2500 apmērā.

Atzinības rakstus saņēma Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas lektors Sergejs Kodors par izstrādāto IT risinājumu automātiskai lāzerskenēšanas datu apstrādei valsts mērogā, LR Aizsardzības ministrijas vecākais eksperts Kirils Solovjovs, kura vadībā izstrādāts pirmais regulējums Latvijā, kas nosaka vienotus informācijas un komunikācijas tehnoloģiju drošības standartus valsts un pašvaldību iestādēm. Tāpat atzinības rakstu ieguva “*Lattelecom*” produktu attīstības daļas direktors Edgars Strods, kura vadībā izveidots Latvijā lielākais publisko WiFi tīkls, bet par Priekuļu tehnikumā izveidoto un attīstīto tehnoloģisko vidi IT jomā sveikti tika Andrejs Rampāns, Aleksandrs Ļubinskis un Juris Joksts (Priekuļu tehnikuma IT grupa).

Latvijas datorzinātnes pamatlicēja profesora Eižena Āriņa balva datorikā tiek pasniegta Latvijas IT nozares profesionāļiem un zinātniekiem par ieguldījumu Latvijas informātikas attīstībā. Tas ir augstākais individuālo sasniegumu novērtējums Latvijas IT nozarē. Balva tiek piešķirta kopš 2000. gada, un to var iegūt vienu reizi mūžā.

Eižena Āriņa balvas informatīvie atbalstītāji: Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK), Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK).

Integrācijas politika Latvijā: turpināt līdzšinējo vai veidot ko konceptuāli jaunu

Latvijas Zinātņu akadēmijas Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas rīkotā ekspertu konsilija slēdziens

Konsilijs notika 2016. gada 28. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Augstceltnē.

Konsilijā bija aicināti piedalīties Eiropas Parlamenta deputāti no Latvijas, Latvijas Republikas Saeimas komisiju, LR ministriju, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, citu par sabiedrības integrāciju atbildīgu valsts un sabiedrisko institūciju pārstāvji, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāvji un neatkarīgi eksperti.

Konsilija mērķis bija: izmantojot ekspertu veiktajos teorētiskajos pētījumos iegūtās zināšanas un atziņas, saprast vai Latvijā īstenotā sabiedrības integrācijas politika ir vispusīga un efektīva un vai tā sekmē saliedētas sabiedrības attīstību.

Konsilijā bija paredzēts analizēt šādus jautājumus:

1) sabiedrības integrācijas politikas pamatprincipi Latvijas Republikā: sabiedrības integrācijas politikas mērķgrupas (integrācija esošā sabiedrības sastāvā, migrācija un integrācija), integrācijas politikas galvenie virzieni, sabiedrības atbalsts integrācijas pasākumiem, sabiedrības integrācijas ekonomiskais un politiskais fons;

2) integrācijas politikas veiktspēja: piekļuve darba tirgum; sociālo pakalpojumu nodrošinājums un pieejamība; sociālo kontaktu un saīšu veidošana; politiskās līdzdalības iespējas, diskriminācija;

Turpinājums – 2.lpp.

Sveicam jubilārus!

7.jūnijā – LZA ārzemju locekli **Rasmu ŠILDI-KĀRKLIŅU**

8.jūnijā – LZA īsteno locekli **Ievu OSI**

11.jūnijā – LZA gada doktoru **Ilgoni BĒRSONU**

11.jūnijā – LZA korespondētājlocekli **Andri FERDATU**

21.jūnijā – LZA gada doktoru **Eduardu ANDERSU**

26.jūnijā – LZA gada doktoru **Jukio KOBĀJASI**

Ad multos annos!

Latvijas Zinātņu akadēmija

Latvijas Zinātnieku savienībā

Š.g. 19. maijā notika Latvijas Zinātnieku savienības Valdes sēde.

U.Grāvītis tajā ziņoja par diviem pasākumiem, kas notikuši saistībā ar Latvijas zinātni un augstāko izglītību.

5.maijā Latvijas Inovatoru apvienība kopā ar Izglītības un zinātnes ministriju un citām ieinteresētajām institūcijām apsprieda izglītības un zinātnes nākotnes skices, savukārt 19. maijā tika spriests par to, kā sekmēt pētniecības un augstākās izglītības ieguldījumu ekonomikas izaugsmē un konkurētspējā.

5.maija apspriedes moto bija: valsts bez zinātnes ir 3.pasaules valsts. Par problēmām zinātnē runāja daudzi, bet I. Kalviņš pateica visskaidrāk: situācija ir tāda, ka ierindas cilvēku un zinātnieku skatījums uz zinātnes problēmām atšķiras no tā, kā to redz amatpersonas. Runāja bijušais valsts prezidents A. Bērziņš, augstskolu rektori, akadēmiķi J. Stradiņš, I. Kalviņš, Latvijas Mākslas akadēmijas zinātņu prorektors A. Teikmanis, Saeimas budžeta un nodokļu komisijas priekšsēdētājs J.Vučāns, LZA viceprezidents A.Krasņikovs, bijusī Ministru prezidente L. Straujuma, E.Karnītis. Visi vairāk vai mazāk akceptēja to, ka runās zinātnei tiek pievērsta vislielākā uzmanība, bet tā netiek realizēta praksē ne finansiāli, ne citādā veidā.

19.maija sanāksmē piedalījās samērā liels Eiropas pārstāvju skaits, kuri informēja, analizēja un rekomendēja tās vai citas lietas. Debatēs I. Kalviņš nosauca skaitļus, kāds finansējums zinātnei bija pagājušajā gadā un kāds tas ir šajā un būs nākošajā gadā. Ministrijas pārstāvju runās viss izklausās ļoti optimistiski – ko visu esam izdarījuši (tas bija domāts OECD pārstāvjiem), ka ir pabeigta augstskolu konsolidācija. Nezinātājam tas izskatījās ļoti skaidri – samazināta sadrumstalotība. Zinātājam tas liekas jokaini.

I. Kalviņš teica: mums pārmet, ka nav augsta līmeņa publikāciju. Vajadzētu paskatīties, cik līdzekļu ir ieguldīti to citu valstu augsta līmeņa publikācijās un cik līdzekļu ir ieguldīti Latvijas publikācijās. Skaita ziņā varētu domāt, ka pie mums zinātnieki ir ar cietākām galvām. Viņiem gluži vienkārši nav iespējams realizēties. Aparatūra ir sapirkta, bet algu nav, tādēļ zinātnieki, īpaši jaunie, brauc projām, lai darba apstākļus varētu savienot ar dzīves apstākļiem. Ko līdz laba infrastruktūra, ja nav, kas uz iegādātās aparatūras strādātu?

Abas apspriedes vēl spilgtāk iezīmēja to, ka zinātnei un augstākajai izglītībai trūkst valsts atbalsta. Cik uz vienu studentu iegeluda Latvijā un cik tajās valstīs, ar kurām mūs salīdzina?

I.Bondare informēja par Latvijas Zinātnes padomē spriesto. OECD pārstāvju pārmetumi un rekomendācijas nebūs plašāki sabiedrībai pieejamas. J.Kloviņš stāstīja par Polijas ZP 5 gadu jubileju un par to, kā katrai no valstīm ir iespējams piedalīties ES un Norvēģijas projektos. Latvija tajos iegūst salīdzinoši maz. Latvijai ir viens Norvēģijas ZP projekts, Lietuvai – arī viens, Igaunijai nav apstiprināts neviens. Latvija Eiropas zinātnes fondā iemaksā konkrētu summu, ko nespēj projektos atpelnīt, iemaksājām divas reizes vairāk nekā saņemam atpakaļ. Ja varētu iesniegt divreiz vairāk projektu, varētu dzīvot tikai ar Eiropas naudu. Polji no Eiropas projektiem iegūst ļoti daudz.

25. un 26. maijā notiks LZA ekspertu komisiju vēlēšanas. Konkurss ir 1:2. Taču pagaidām (19.V) pietiekušies maz balsotāju. I. Šmelsds teica: tā kā vēlēšanas ir tikai klātienē, tad no Ventspils Augstskolas nebūs neviens vēlētajā. I. Bondare paskaidroja, ka Latvijā diemžēl nevienas vēlēšanās nav iespējams balsot elektroniski.

Nolēma informēt Latvijas Zinātnes padomi: Latvijas Zinātnieku savienība uzskata, ka šāda situācija nav mūsdienīga un samazina iespēju balsot ārpus Rīgas esošajiem zinātniekiem, tādēļ lūdz jaunajai LZA līdz nākošajām LZA vēlēšanām sāktot balsošanu elektroniski un pa pastu.

R. Bebre aicināja LZS biedrus pārskatīt savus fotoattēlu un dokumentu arhīvus, jo uz 2018. gada 27. novembri, LZS 30 gadu jubileju, paredzēts izdot grāmatu. Tas arī Valdes locekļiem tika uzdots kā vasaras mājadarbs.

Z.K.

2016. gada L'ORÉAL Latvijas stipendiātes

No kreisās: Kristīne Šalma-Ancāne, Ilze Dimanta un Jevgeņija Lugiņina
J. Brenča foto

Dr.sc.ing. Kristīne Šalma-Ancāne Materiālzinātne. Biomateriālu ķīmija un tehnoloģija

Iespējams, ka tieši zinātnieces Kristīnes Šalmas-Ancānes pētījums palīdzēs cīnīties ar globālu problēmu – osteoporozu un tās izraisītiem kaulu lūzumiem, kas skar daudzus miljonus cilvēku visā pasaulē. Kā norāda Nacionālais Osteoporozes fonds (*National Osteoporosis Foundation, NOF*), osteoporozē ir ļoti nopietns sabiedrības veselības apdraudējums, kas rada darba nespēju un invaliditāti.

Kristīne Šalma-Ancāne dzimusi 1982. gadā Limbažos. Savu bērniību pavadījusi Valmieras pusē, Zilākalnā. Pēc Valmieras Valsts ģimnāzijas absolvēšanas, 2001. gadā uzsākusi studijas Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē (MLKF), ķīmijas tehnoloģijas specialitātē. 2012. gadā Kristīne ieguvis inženierzinātņu doktora grādu materiālzinātnes nozares biomateriālu apakšnozarē.

2016. gada L'ORÉAL Latvijas stipendija "Sievietēm zinātnē" ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu Kristīnei Šalma-Ancānei piešķirta pētījumam **"Nanostrukturētu biokompozītmateriālu izstrāde ar pretosteoporozes īpašībām"**.

Pētījums vērsts uz tādu kaulu implantmateriālu izstrādi, kas veicinātu osteoporotisku kaulu lūzumu dzišanu un reģenerācijas procesu, vienlaikus nodrošinot terapeitisku vai ārstniecisku efektu osteoporozes skartajiem kaulaudiem. Pētījums nepieciešams, lai izstrādātu tādu kaulu implantmateriālus, kas varētu uzlabot dzīves kvalitāti un veselību kopumā, atjaunojot kustību funkciju pacientiem ar osteoporotiskiem kaulu lūzumiem.

"Ja ir iespēja palīdzēt cilvēkam, ja ir iespēja uzlabot viņa dzīves kvalitāti un ja tu zini, ka varbūt nākotnē tieši tava pētījuma izstrādātie materiāli varētu palīdzēt šīs nopietnās problēmas risināšanai, tas ir liels stimuls darboties un nepadoties," piebilst zinātniece.

Kristīne aktīvi darbojas nozīmīgās Latvijas un starptautiskās zinātniskajās apvienībās un biedrībās – ir Latvijas Materiālu pētīšanas biedrības valdes locekle un Biomateriālu sekcijas vadītāja, Eiropas Keramikas biedrības un Latvijas Jauno zinātnieku apvienības biedre.

"Šodien zinātnieks ir arī menedžeris. Lai gūtu panākumus zinātnē, jābūt aktīvam, ar labām komunikācijas prasmēm, jāizstrādā savs mērķis un jāprot darboties komandā, jo tas ir panākumu pamats," stāsta Kristīne.

Lielākais atbalsts un motivācija Kristīnei ir viņas ģimene. Kristīne ir māmiņa diviem bērniem – dēlam Aleksandram (5 gadi) un meitiņai Elizabetei (1 mēnesis). Kā norāda zinātniece, tieši vīra Andra atbalsts ir palīdzējis virzīties pa zinātnes ceļu.

"Arzemu kolēģi ļoti bieži brīnās, kā iespējams apvienot tik dinamisku darbu – konferences, komandējumus, ar ģimeni un bērniem, bet manuprāt tieši tas arī stimulē un motivē, jo gribas, lai ģimene un bērni ar tevi lepojas. Enerģija vairo enerģiju," stāsta zinātniece.

Kristīne Šalma-Ancāne ir lielisks piemērs sievietei, kas veiksmīgi darbojas zinātnes jomā un vienlaikus spēj būt sieva un māte diviem bērniem. Kristīne uzskata – ja cilvēks ar mīlestību un aizrautību dara savu darbu, tad pietiek laika visam, gan ģimenei, gan darbam.

Mg.sc.ing. Jevgeņija Lugiņina Organiskā ķīmija un mūzika

Jevgeņija Lugiņina Rīgas Tehniskās universitātes Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūtā strādā kopš 2008. gada. Savu zinātnieces karjeru Jevgeņija šajā institūtā uzsāka prof. Dr.chem.Māra Turka laboratorijā, izstrādājot bakalaura darbu, tad maģistra darbu un nu jau doktora darbu.

"Organisko ķīmiju un zinātni es neizvēlējos, tās izvēlējās mani. Jāsaka, ka vienmēr zināju, ka gribu studēt tieši ķīmiju. No vidusskolas laikiem atceros, ka mani klasesbiedri vienmēr brīnījās, kā man "tā ķīmija" var interesēt. Par augstskolas izvēli arī nebija nekādu šaubu, tai bija jābūt Rīgas Tehniskajai universitātei. Abi mani vecāki absolvējuši šo universitāti, protams, katrs savu fakultāti," Jevgeņija stāsta par savu ceļu uz zinātne.

2016. gada L'ORÉAL Latvijas stipendija "Sievietēm zinātnē" ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu Jevgeņijai Lugiņinai ir piešķirta pētījumam **"Organisko savienojumu reakcijas šķidrā sēra oksidā"**.

Zinātniskā pētījuma mērķis ir izstrādāt jaunus dažādu organisko savienojumu sintēzes metodes, kurās par šķīdinātāju izmanto šķidrā sēra dioksīdu. Zinātniskā darba pamatā ir tādu reakciju meklējumi un to parametru optimizācija, kuru norisi veicinātu sēra dioksīda kā šķīdinātāja izmantošana, sasniedzot augstākus iznākumus un lielāku selektivitāti. Izstrādātās sintēzes metodes var tikt sekmīgi pielietotas dažādu bioloģiski aktīvu vielu ieguvē. Tālāk šīs metodes var izmantot farmācijā – dažādu zāļu vielu iegūšanai.

Stipendiāte piebilst, ka organiskā sintēze ir ļoti interesanta un aizraujoša. Taču, kā jau jebkurā zinātnē, nekas nav tik vienkārši, kā šķiet – jāiegulda milzīgs darbs un pacietība, lai iznākums būtu tieši tāds, kādu vēlies.

"L'ORÉAL Latvijas stipendija "Sievietēm zinātnē" ir pierādījums tam, ka mana zinātniskā darbība ir nozīmīga ne tikai man kā zinātniecei, bet arī citiem," teic zinātniece.

Jevgeņijai ir divas dzimtas puses: Latgale un Zemgale. Viņa dzimusi Daugavpilī. Ilgus gadus nodzīvojusi Jelgavas novadā,

mazā pilsētiņā Kalnciemā, kur gājusi skolā un paralēli mācījusi klavierspēli Jelgavas mūzikas skolā.

Ārpus darba ilgus gadus Jevgeņijas hobijs bija mūzika. Pēc mūzikas skolas absolvēšanas viņa joprojām turpina izkopt savu klavierspēli. Reizēm arī darbā brīvajos brīžos atvelk elpu pie klavierēm. Bez klavierspēles, līdzās ar mammu un māsu, daudzus gadus dzied kori un kopā nodibinājušas ģimenes trio, kas ieskandina visus svētkus.

"Bez mūzikas un ķīmijas man patīk ceļot. Brīvo laiku ārpus laboratorijas veltu savai ģimenei. Cenšos pavadīt laiku ar māsas dēliem, trenējos, kā ir būt mammai. Jāsaka, ka nav nemaz tik viegli. Bet brīžos, kad māsas vecākais dēls uzjautā: "Tante, ko tu jaunū esi atklājusi ķīmijā?", es smaidu," stāsta Jevgeņija.

Mg.sc.biol. Ilze Dimanta Biotehnoloģija un biofizika

Šogad L'ORÉAL Latvijas stipendiju "Sievietēm zinātnē" ieguva lokam pievienojusies dabaszinātņu maģistre bioloģijā Ilze Dimanta.

Ilzes pētniecības tēma – bioūdeņraža izpēte, ir augusi un mainījies līdz ar gadiem. Bakalaura studiju laikā Ilze uzsākusi ar pašrocīgu anaerobo boksu izbūvi fermentācijas procesa nodrošināšanai. "Erasmus" programmas apmaiņas ietvaros 2008. gadā Ilze sešus mēnešus studēja Dānijā, Orhusas Universitātē, kur pētīja ūdeņraža iegūšanas iespējas no zilaļģēm. Šķidrās vides mikrosensoru pētīšanas metodiku viņa atvedusi arī uz LU Cietvielu fizikas institūtu. Bioloģijas maģistra studiju laikā, 2010. gadā, Ilze četrus mēnešus mācījies Islandē, Agireiri, Atjaunojamo energoresursu augstskolā, kur strādājusi ar ūdeņraža iegūšanu no termofilajām baktērijām.

Latvijā turpinājusi pētījumus, lai atrastu optimālāko ūdeņraža producentu no Latvijā izolētiem baktēriju celmiem, kā arī iespēju ūdeņradi pārstrādāt rūpnieciskās ražošanas blakusproduktus – tehnisko glicerīnu un piena sūkalas.

2016. gada L'ORÉAL Latvijas stipendija "Sievietēm zinātnē" Ilze Dimantai ir piešķirta pētījumam "Hidrīdus veidojošu materiālu izmantošana mikroorganismu saražotā ūdeņraža savākšanai un jauna tipa bioreaktora dizains".

Mikroorganismi, pārstrādājot dažādus rūpniecisko procesu blakusproduktus, ražo vērtīgu enerģijas nesēju – ūdeņraža gāzi. Jauns pielietojums mikroorganismu saražotā ūdeņraža uzkrāšanai ir gāzi absorbējoši metāla sakausējumi.

Līdz ar pētniecisko darbu Ilze regulāri piedalās zinātnes popularizēšanā – gan kā organizatore, gan kā lektore LU Cietvielu fizikas institūtā, skolās, bērnu nometnēs, enerģētikas izstādēs Rīgā un Hannoverē, Vācijā.

Kopš 2007. gada zinātniece darbojas radio NABA, kur vada raidījumu "Zinātnes vārdā", kurā klausītāji var iepazīties ar Latvijas zinātnieku pētījumiem, kā arī tuvāk iepazīt viņu akadēmisko un praktisko ikdienu.

Paralēli zinātniskajai darbībai un citām aktivitātēm, Ilze ar vīru Justu audzina divgadīgo meitiņu Ketu. Ģimene tikai mēnesi atpakaļ atgriezās no Amerikas Savienotajām Valstīm, kur pavadīja pusgadu. "Vīrs ieguva Baltijas–Amerikas Brīvības Fonda (BAFF) grantu un strādāja par pētnieku Kalifornijas Universitātē Losandželosā. Mēs ar Ketu devāmies līdzī, un šis pusgads bija piesātināts ar piedzīvojumiem un jaunu pieredzi," teic zinātniece.

Ilze, līdzīgi kā viņas pētāmais objekts, ir enerģijas pilna. Kopā ar ģimeni tiek gan sportots, lielā cieņā ir tieši futbols, gan dejots. Ilze un viņas vīrs Justs jau no bērnības auguši ar latviešu folkloru, un arī mazajai meitiņai tiek mācītas dziesmas un svētku tradīcijas.

Informāciju sagatavoja **Aija Miglāne**

Integrācijas politika Latvijā: turpināt līdzšinējo vai veidot ko konceptuāli jaunu

Turpinājums no 1.lpp.

3) valsts un reliģijas attiecības integrācijas politikas aspektā.

Konsilijā piedalījās eksperti: Latvijas Universitātes (LU) Sociālo zinātņu fakultātes dekāns **Juris Rozenvalds**, LU Sociālo zinātņu fakultātes profesore **Brigita Zepa**, LU Filozofijas un socioloģijas institūta (FSI) direktore **Maija Kūle**, LU FSI vadošā pētniece **Inese Runce**, LU FSI vadošais pētnieks **Vladislavs Volkovs**, LU Diasporas un migrācijas pētījumu centra pētniece **Ieva Birka**, LZA goda doktors, LU FSI vadošais pētnieks **Leo Dribins**, vēstniece–Komunikācijas direkcijas vadītāja **Baiba Braže** (LR Ārlietu ministrija), bet konsilijā piedalās kā neatkarīga eksperte), un LZA ģenerālsēkretārs un SIA "Juridiskā koledža" direktors **Tālav Jundzis**.

Konsilijā piedalījās un savu viedokli izteica LZA goda loceklis, Rīgas arhidiecezes arhibīskaps – metropolīts **Zbignevs Stankevičs**.

Konsilija dalībnieki: Latvijas Republikas (LR) Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta direktore **Solvita Vēvere**, LR Labklājības ministrijas Darba tirgus politikas departamenta vecākā referente **Linda Pauga**, Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatikas un psihoterapijas katedras docētājs un vīrsārsts **Artūrs Utināns**, nodibinājuma "Latvijas Kopienas iniciatīvu fonda" valdes priekšsēdētāja **Liesma Ose**, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Naturalizācijas pārvaldes vadītājs **Igors Gorbunovs**, biedrības "Latvijas Sarkanais krusts" Starptautisko un sabiedrisko attiecību programmas vadītāja **Agnese Trofimova**, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētāja vietniece **Līvija Marcinkēviča**, biedrības "Sadarbības platforma" valdes priekšsēdētāja **Lauma Celma**, Sabiedrības integrācijas fonda projektu nodaļas vadītāja **Alda Sebre**, Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas konsultants **Jānis Caņa**.

Konsilijā piedalījās trīs LR Saeimas deputāti **Ilmārs Latkovskis**, **Gunārs Kūtris** un **Igors Pimenovs**.

Konsiliju vadīja LZA īst.loc. **Raita Karnīte**. Viņa aicināja analizēt sabiedrības integrācijas problēmu tās plašā un daudzpusīgā skatījumā, nevis tikai kā latviešu un cittauteišu attiecības. Viņa aicināja arī izprast, ko vispār nozīmē sabiedrības integrācija, kas ir vēlamais sabiedrības integrācijas rezultāts, kas ir sabiedrības integrācijas valsts politikas mērķgrupas un kā valsts politika ievēro to īpašas vajadzības.

Konsiliju uzrunāja LZA prezidents **Ojārs Spārītis**.

Konsiliju ievadīja lēmumu pieņēmēju – Saeimas deputātu vērtējums par pašreizējo sabiedrības integrācijas gaitu, valsts sabiedrības integrācijas politikas īstenošanas gaitu un vēlamajām izmaiņām. Deputāti runāja par sabiedrības integrācijas un valsts sabiedrības integrācijas politiku vispār, nepievēršoties atsevišķi diskusijai izvērtējamajiem jautājumiem.

Deputāts I. Latkovskis uzdeva retorisku jautājumu – kā būtu izmērāma integrācijas efektivitāte? Kopumā, ņemot vērā Latvijas vēsturi un straujās iedzīvotāju nacionālā sastāva izmaiņas padomju gados, šobrīd sabiedrības integrācijas politiku nevar saukt par neveiksmīgu. Starptautiskajās attiecībās, vismaz ārējās izpausmēs, nav vērojamas būtiskas nesaskaņas, nemaz jau nerunājot par vardarbīgām sadursmēm. Tomēr valsts izstrādātās integrācijas politikas ieviešana neizdodas pietiekami mērķtiecīga un efektīva. Politikā un ierēdņi neņem vērā daudzus būtiskus faktorus, kuri ietekmē integrāciju. Un šajā ziņā vairāk jāizmanto humanitāro zinātņu potenciāls.

I. Latkovskis uzsvēra, ka pēdējā laikā starptautiskās attiecības ir palikušas patvēruma meklētāju jautājuma uzmanības ēnā. Taču latentā formā tieši starptautiskās attiecības (šaurākā nozīmē – krievvalodīgo attieksme pret Latviju) joprojām paliek integrācijas galvenā problēma.

Arī deputāts G. Kūtris uzsvēra, ka integrācijas problēmas tomēr galvenokārt ir saistītas ar etniskajām attiecībām. Turklāt, etniskā neiecietība parādās tad un tur, kad un kur ir ekonomiskās grūtības. It kā viss ir labi, tomēr vienota nācija Latvijā nav izveidojusies.

Deputāts I. Pimenovs bija stingri pārliecināts, ka galvenā tomēr ir etniskā integrācija jeb dažādām etniskām grupām piederošo personu savstarpēja uzticēšanās. Lai to sasniegtu, ir jāpārvar gan ksenofobija un pašsegāšanās, gan nesvērība pret etniskām interesēm un vajadzībām. Uzmanībai pret tām ir jābūt sabiedrības saliedēšanas valsts politikas līdzeklim. Latvijas multi-etniskā sabiedrība dalās divās lielās lingvistiskās grupās, proti, tie, kas mājās pārsvarā lieto latviešu valodu, un tie, kas pārsvarā lieto krievu valodu. Labvēlīga valsts attieksme pret valodu, kurā runā ģimene, ir sekmīgas etnopolitikas noteicošs priekšnosacījums.

Turpinājumā Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta direktore S. Vēvere pastāstīja par "Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam" (apstiprinātas 2011. gada nogalē) un to īstenošanas plānu 2014.–2016. gadam, Plāna izstrādi koordinējusi par integrācijas politikas izstrādi un ieviešanu atbildīgā Kultūras ministrija, un pēc tā ministrija strādā. Sabiedrības integrācijas politikas mērķis ir integrēta un saliedēta sabiedrība.

Pamatnostādņēs formulēti trīs darbības virzieni:
– pilsoniskās sabiedrības attīstība, tas ietver atbalstu nevalstiskajām organizācijām (kultūras, mazākumtautību u. c.);
– nacionālās identitātes stiprināšana (valoda, kultūrtelpa);
– saliedētas sociālās atmiņas veicināšana.

Atbilstoši pamatnostādnes paredz trīs speciālas mērķgrupas: (1) diaspora, (2) mazākumtautības un (3) trešo valstu valstspiederīgie un personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība. Ceturtā mērķgrupa ir – visa sabiedrība.

Visas darbības sabiedrības integrācijas politikas ietvaros ir veidotas tā, lai veicinātu savstarpēju sapratni.

Darbības principi ir: (1) dialogos ar sabiedrību un (2) uz pētījumiem balstīta mērķtiecīga rīcība.

Turpinājums – 3.lpp.

Integrācijas politika Latvijā: turpināt līdzšinējo vai veidot ko konceptuāli jaunu

Turpinājums no 2.lpp.

No integrācijas gaitas pētījumiem secināts, ka integrācija notiek mēreni, bet vairāk labi, nekā slikti. Pastāstījusi par fonda galvenajiem darbības virzieniem, viņa uzsvera, ka sabiedrības integrācijas politikas īstenošanā ir vēlmes un ir iespējas. Arī viņa bija pārliecināta, ka dažādu etnisko grupu integrācija ir pati svarīgākā sabiedrības integrācijas joma.

Arī ekspertus vienoja nostāja, ka etnisko grupu integrācija ir svarīgākais sabiedrības integrācijas jautājums, un savos vērtējumos atklāja vairākus pētījumos balstītus sabiedrības integrācijas politikas veidošanas un īstenošanas aspektus.

Apkopojot Saeimas deputātu, Kultūras ministrijas speciālistu un ekspertu teikto, izveidots šāds **Konsilija slēdziens**.

I. Sabiedrības integrācija Latvijā tiek uztverta kā daudzšķautņains process. Uz to norāda sabiedrības integrācijas pamatnostādnes noteiktie trīs darbības virzieni. Tomēr galvenais jautājums ir dažādu etnisko grupu integrācija.

Integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas plānā paredzēts: izveidot mazākumtautību portālu, iedzīvināt Latvijas Kultūras kanonu, mācīt ciemtaniekiem valsts valodu, pētīt, kāda mediju lietotprasme ir skolēniem, studentiem un skolotājiem, rīkot 2. Pasaulē latviešu ekonomikas un inovāciju forumu, rīkot seminārus vēstures skolotājiem, izstrādāt scenāriju sabiedrisko mediju attīstībai ilgtermiņā un citi pasākumi (Avots: <http://www.la.lv/ka-izskiest-valsts-miljonus-km/>). Plašā programma liecina, ka sabiedrības integrācijas politiku paredzēts īstenot vairākās jomās, tostarp arī tādās, kurām ar sabiedrības integrāciju ir maz sakara.

Pamatnostādņu veidotāji norāda, ka gan pamatdokumentā, gan, vēl jo vairāk, darba plānā tiek iekļauti visi ar integrāciju saistītie pasākumi, netakarīgi no tā, kuras valsts institūcijas kompetencē ietilpst to īstenošana (lai "neaižmirstos"). Var rasties iespāids par pasākumu pārklāšanos un līdzekļu izšķiešanu, bet tā tas nav. Pasākumu īstenošanai ne vienmēr rodas finansējums, tāpēc finansēti ir īstenoti tiek aktuālākie pasākumi un tajās institūcijās, kur tobrīd ir pieejams finansējums. Pārējie pasākumi pāriet no viena plānošanas perioda uz otru. Pasākumi, kas patiešām tiek īstenoti, galvenokārt ir paredzēti cittautiešu integrācijai Latvijas sabiedrībā.

Sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas plānā paredzēts "samazināt vēsturiskiem faktiem neatbilstošu interpretāciju izplatīšanu par Latvijas okupāciju, par Otrā pasaules karu", izveidot vēsturnieku grupu, kas atspēko nepatiesu informāciju Latvijā un starptautiski, izdot populārzinātnisku grāmatu sēriju par Latvijas vēsturi svešvalodās un skolēniem rādīt piecu īsfilmu ciklu par vēsturi. Praksē redzams, ka pat jau izveidoto vēsturnieku komisiju darbs netiek veicināts.

Pamatnostādņu īstenošanas plānā ir paredzēti pētījumi, piemēram, 2016. gadā par latviešu valodas apguves procesu mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestādēs. Valsts plāno līderu apmācīšanu, kuri ar savu viedokli var ietekmēt citus – paredzēts par "latviskās kultūrtelpas vēstniekiem" apmācīt vismaz 20 mazākumtautību pārstājus.

Sabiedrības integrācijas fondā ir izsludināts projektu konkurss nevalstisko organizāciju fonda programmas ietvaros. KM gadā piešķir 180 tūkst. EUR tieši sabiedrības saliedētības pasākumiem, tai skaitā mazākumtautību nevalstisko organizāciju atbalstam.

Eksperti vērsa uzmanību, ka, kaut gan dažādu etnisko grupu integrācija tiek uztverta par galveno integrācijas politikas sastāvdaļu, arī šajā jomā ir nepilnības. "Latvijā pēdējā laikā ir spēkā integrācijas programmas, kas vairāk atspoguļo politisko partiju programmas. Tādējādi šīs integrācijas programmas atgādina partiju programmas sadaļas. Nepieciešams orientēties uz kompromisu starp etniskajām kopienām sabiedrībā. Šajā ceļā ir vērts maksimāli izmantot Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību un citu starptautisko dokumentu normas, kas aizstāv nacionālo minoritāšu tiesības." (V.Volkovs)

II. Sabiedrības integrācijas mērķgrupas ir invalīdi, cittautieši, imigranti, Latvijas iedzīvotāji, kas atgriežas no ārvalstīm (tostarp, bērni), bēgļi.

Integrācijas politikas pamatnostādnes definētie mērķi norāda, ka mērķgrupas ir plašāk saprastas, tomēr gan publikā diskusija, gan arī ekspertu vērtējumi tiecās analizēt vienu sabiedrības integrācijas segmentu – cittautiešu integrāciju Latvijas sabiedrībā (dažkārt tika lietots apzīmējums – etniskā integrācija). Šie eksperti norādīja, ka galvenā integrācijas politikas mērķgrupa ir krievu valodā runājošie cittautieši, kurus ir jāintegrē Latvijas sabiedrībā. L. Celma identificēja integrācijas politikas mērķgrupas nedaudz plašāk: latvieši plus mazākumtautības, plus diaspora.

Ekspertu atbildes liecināja, ka citas ierosinotajās jautājumā minētās mērķgrupas (cilvēki ar īpašām vajadzībām, imigranti, Latvijas iedzīvotāji, kas atgriežas no ārvalstīm (tostarp, bērni), bēgļi) pastāv, bet to integrācija nav tik svarīga. Šādu viedokli rada pārliecība, ka šo grupu integrācijā nav saskatāmas īpašas problēmas. Normālā valstī integrācija notiek dabiski. Tātad šīs citas grupas, kuru integrācijas asumu valstī neizjūt, integrējas bez plāniem, projektiem vai kādas citas uzspiestas politikas. Vai arī asumi tiek nogludināti to nemanot. Un būtu tikai apsvēkami, ja Latvijas politiķi tā prastu vadīt valsti (G. Kūtris). J.Rozenvalds uzsvera, ka etniskā integrācija ir galvenais, jo no tās ir atkarīga valsts sociāli ekonomiskā attīstība.

Neviens no ekspertiem neminēja paaudžu integrācijā un citos sabiedrības iekšējās vienotības veidošanas procesā iesaistītos kā integrācijas politikas mērķgrupas.

III. Sabiedrības integrācijas vajadzības nav pilnībā apzinātas un izprastas.

Eksperti nevērtēja, cik pilnīgi ir apzinātas sabiedrības integ-

rācijas vajadzības. Vērtējot no integrācijas politikas vadlīnijām, lielākā nozīme tiek piešķirta latviešu valodas, vēstures un latviskās kultūrtelpas apguvei. Citiem vārdiem, integrācijas politikā piedāvā pasākumus, kas ļauj izziņāt latvisko dzīvesziņu, bet gandrīz nepievērš uzmanību integrācijas vajadzībām sabiedrībā vispār.

Piemēram, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām svarīgāka par valodas zināšanu ir fiziskā infrastruktūra, kas ļauj piekļūt sabiedriskām vietām, vai darba iespējas. Ģimenēm, kas atgriežas no ārvalstīm, kā arī ārvalstu ieguldītāju ģimenēm ir svarīga sociālās infrastruktūras pieejamība un bērnu izglītošanās iespējas Latvijā.

IV. Ekonomiskais un politiskais fons nav labvēlīgs sekmīgai sabiedrības integrācijai.

No ekspertu izteikumiem varēja secināt, ka integrācijas politikas īstenošana ir divpusējās sadarbības process. No vienas puses, politiķi pieņem integrācijas politikas vadlīnijas un rūpējas par to īstenošanu, no otras puses – sabiedrība vai nu atbalsta piedāvāto politiku un tai pakļaujas, vai neatbalsta un integrācijas procesu noraida.

Eksperti atzina, ka ekonomiskie un sociālie jautājumi ir noteicošie sabiedrības attieksmes veidošanā pret integrācijas procesu (B. Braže, I. Gorbunovs, u.c.). Ekonomiskā un sociālā nevienlīdzība ir arguments, pierādot integrācijas sekmīgumu vai neveiksmes.

G. Kūtris secināja, ka var piekrist vienai caurvijošajai domai, ka problēmas pēc būtības rada ekonomiskie faktori jeb, precīzāk, konkrētās personas (personu grupas) labklājības apdraudējums, kas tiek saistīts ar kopējā labuma nepietiekamību visiem.

Eksperti vienprātīgi atzina, ka sabiedrības sašķeltība pastiprinās ekonomisko grūtību periodos, un secināja, ka **ekonomiskā attīstība ietekmē sabiedrības integrāciju**. Zemi ienākumi, bezdarbs saasina attieksmes uztveri un jūtīgumu pret izteiktām frāzēm vai radītiem apstākļiem (piemēram, nepieciešamību lietot valsts valodu oficiālajā saziņā). Turpretī lielu fizisku un politisku grūtību gadījumos sabiedrība saliedējas. Kaut arī apgalvojums par ekonomisko un sociālo grūtību ietekmi uz sabiedrības integrāciju tiek uzskatīts par drošu, nevienš no ekspertiem nenosauca konkrētus piemērus, kad ekonomiskās grūtības pašas par sevi būtu veicinājušas sabiedrības sašķelšanos. Vairāk tika pieminētas neiecietības izpausmes, nošķirtība.

LBAS priekšsēdētāja vietniece L. Marcinkēviča norādīja, ka visi ekonomiskie faktori iedzīvotāji ir darba ņēmēji vai darba devēji. Darba devēja attieksme pret strādājošiem un strādāt spējīgiem var mazināt ekonomiskās grūtības un ienākumu atšķirības, un tādējādi mīkstināt konfliktus starp dažādiem sociāliem slāņiem – bagātiem un nabagiem, strādājošiem un darba devējiem, citādi domājošiem un citādi runājošiem. Arodabiedrībām un sociālajam dialogam ir liela loma saskaņas veidošanā.

Eksperti norādīja, ka sabiedrības integrācijas tēma ir aktuāla politiskās debatēs, tāpēc tā tiek uzturēta "karsta". L. Celma uzsvera, ka darot kopīgu darbu, strīdu nav. Integrācijas problēmu saasina plašsaziņas līdzekļi.

Eksperte B. Braže norādīja, ka sabiedriskās aptaujas un padziļināti pētījumi parāda, ka Latvijā iedzīvotājus, neatkarīgi no izcelsmes, dzimuma un valodas, prioritāri interesē ekonomiskie, sociālie un drošības jautājumi, bet starptautiskās attiecības ir vienas no mazāk interesējošām un visbiežāk atbildētāji norāda, ka tās izmanto politiķi savām interesēm.

Jūtīgās integrācijas tēmas izmantošanu politiskos nolūkos – balsu zvejošanai vēlēšanām asi kritizēja Rīgas arhibīskops arhibīskaps – metropolīts Z. Stankevičs. Arhibīskops nosauca to par amorālu, pat noziedzīgu rīcību un aicināja to pārtraukt.

Politisko fonu veido politiķi, kurus apmierina elektorāta daļiņums pēc etniskās pazīmes, jo tas rada saprotamāku politisko situāciju un garantē iekļaušanu parlamentā. Tāpēc politiskā fona veidošanai sabiedrības šķelšanās pēc etniskās pazīmes tiek uzturēta un izmantota. Citas sabiedrības integrācijas mērķgrupas politiskā fona veidošanai netiek izmantotas, bet arī politiķu interese par tām ir niecīga.

V. Reliģiskās pārliecības nozīme integrācijas procesā ir/nav pienācīgi novērtēta.

I. Latkovskis teica, ka reliģijas loma tiek nepareizi veidota – reliģijai liek karot, tā vietā, ka reliģija varētu vienot tautas.

Z. Stankevičs uzsvera, ka reliģiskās pārliecības nozīme integrācijas procesā nav pietiekoši izmantota. Reliģija dod savu ieguldījumu – kopējo bāzi. "Ja sākam "šķirot", tad riskējam. Mūsu konfesijā ir latviešu, krievu, ukraiņu, poļu tautību pārstāvji, ar kuriem saziņa notiek viņu sarunvalodā."

VI. Sabiedrības integrācijas politika ir sekmīga, īpaši pasākumi tās uzlabošanai nav vajadzīgi, taču tās īstenošanu ir iespējams uzlabot.

Izņemot dažus ekspertus, kas domāja citādi, pārējie puda pārliecību, ka Latvijas sabiedrības integrācija ir panākta tādā līmenī, kas nodrošina mierīgu līdzāspastāvēšanu, un domāja, ka tas ir veiksmīgas sabiedrības integrācijas politikas īstenošanas rezultāts.

B. Braže teica: "Latvijā nav divkopienu valsts un Latvijas integrācijas politiku var uzskatīt par sekmīgu – 94% iedzīvotāju atzīst, ka spēj sazināties latviski; skolu sistēma garantē, ka jaunā paaudze pārvalda latviešu valodu; nav etnisku konfliktu, vardarbības, vai kādu citu redzamu izpausmju; ir liels saskares procents starp latviešiem un mazākumtautībām; bieži tiek noslēgtas jauktās laulības, u.c. rādītāji".

Tomēr eksperti atzina, ka sabiedrības integrācijas politikas īstenošana ir sašaurināta līdz dažām pārmērīgi aktualizētām jomām, kas, iespējams, nav pašas galvenās. Piemēram, nav ataisnojies priekšstats, ka sekmīgas integrācijas galvenais nosa-

cijums ir latviešu valodas zināšanas. Iespēja, ka 94% iedzīvotāju spēj sazināties latviski, tika apšaubīta. Eksperti uzsvera, ka valsts valodas zināšanas atvieglo iekļaušanos sabiedrībā un tāpēc ir svarīgs integrācijas nosacījums, bet ne pats svarīgākais.

Daži konsilija dalībnieki puda pārliecību, ka Latvija ir divkopienu valsts, un šis fakts nav noliedzams (T. Jundzis). Sabiedrības kopība nav panākta, valoda nav iemācīta. Faktiski Latvijā nav vienota tauta, kas ir katras stipras valsts pamats. Katrai kopienai ir savi svētki un savas tradīcijas. Arī valsts parlaments ir sadalīts divās kopienās. Informācijas telpa ir dalīta. Turklāt, krievvalodīgo kopienas pārstāvju valsts institūcijās ir maz, noteicošais vārds vienmēr ir latviešiem. Socioloģiskie pētījumi liecina, ka cilvēki nevēlas naturalizēties un iegūt Latvijas pilsonību.

Tomēr vairākums uzskatīja, ka apgalvojumam, ka Latvijā pastāv divkopienu valsts, nav pamata. Zolitūdes piemērs, kas parādīja sabiedrības saliedēšanos, kā arī vienotība, piedaloties lielos pasākumos, netika minēta.

VII. Sabiedrības integrācijas šķēršļi, aktuālie jautājumi, šībrīža un nākotnes uzdevumi.

Sabiedrības integrācijas jēdziens

L. Dribins pievērsa uzmanību jēdziena "integrācija" būtībai un lietojuma atbilstībai vēlamajam – sabiedrības saskaņas nodrošināšanas – procesam. Etniskā integrācija ir atsevišķu grupu apvienošana lielākā etniskā kopumā. Precīzāk būtu teikt – nacionālā integrācija, bet tā notiek ap valsts tautu, kas ir Latvijas pilsoņu kopums.

Jaunajās (2011. gada) sabiedrības integrācijas nostādnes centrā ir valstsnācija – kas ir valsts etniskās pamatnācijas kopums. Citiem vārdiem, integrācijas politikas centrs ir mainīts no "Latvijas tauta" (vienots pilsoņu kopums) uz "latviešu valstsnācija". Eksperts uzskata, ka tā ir liela kļūda. Etnokulturālās lielākās minoritātes šo pārmaiņu neatbalsta.

Sabiedrības integrācijas mērķis

Lai sabiedrība atbalstītu un iekļautos integrācijas procesā:

1) integrācija ir jāapzinās un jāizjūt kā dzīves nepieciešamība,

2) integrācijas politikai ir jābūt taisnīgai un saprotamai visiem, kas procesā iesaistīti.

Sabiedrībai ir jāsaprot un jāpieņem integrācijas politikas mērķis.

Apkopojot ekspertu viedokli, radās priekšstats, ka, neskatoties uz šķietamo izpratni par sabiedrības integrācijas daudzšķautņaino raksturu, ne tikai sabiedrības integrācijas mērķgrupas, bet arī sabiedrības integrācijas mērķis ir izprasts tikai vispārējos vilcienos, turklāt ar stingru nostāju – kā no pamatnācijas atšķirīgu personu līdzīzināšanu tai.

Kā norādīts integrācijas politikas pamatnostādnes, Latvijas nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas mērķis ir stipra, saliedēta Latvijas tauta: nacionāla un demokrātiska kopiena, kura nodrošina tās vienojošā pamata – latviešu valodas, kultūras un nacionālās identitātes, eiropisko demokrātisko vērtību, unikālās kultūrtelpas – saglabāšanu un bagātināšanu Latvijas nacionālās demokrātiskas valsts līdzsvarotai attīstībai.

Kaut arī integrācijas politikas centrs faktiski ir mainīts, politiskā diskusija tiek uzturēta atbilstoši iepriekšējai integrācijas centra izjūtai, nepārprotami norādot, ka sabiedrības integrācija ir pamatnācijas (latviešu) iniciatīva, kam jāsekmē pārējo etnisko grupu **pakļaušana** pamatnācijas interesēm.

Šādā pieejā sabiedrība tiek dalīta divās daļās – tie, kas "rāda paraugu" un tie, kam jāklūst paraugam līdzīgiem. Tas rada sajūtu, ka kāds tiek piespiests darīt kaut ko, kas viņam citādi nebūtu vajadzīgs.

Labāka pieeja ir saprast integrācijas politiku kā palīdzību labākai iespēju izmantošanai, dzīvojoot Latvijā. Citiem vārdiem, ir neapstrīdami nosacījumi dzīvei Latvijā, kas atbilst tās tautas interesēm, un integrācijas politika nodrošina nepieciešamo sociālo un fizisko infrastruktūru, lai jebkurš iedzīvotājs agri vai vēlu varētu šos nosacījumus izpildīt.

Tādā pieejā integrācijas politikai ir jāapver viss cilvēka dzīves cikls (bērnība, izglītošanās, nodarbinātība, vecums, veselība). Piemēram, izglītības jomā integrācijas politikai jāparedz rīcību, lai nodrošinātu izglītības pieejamību attālinātās vietās dzīvojošiem, cittautiešiem, ģimenēm, kas atgriezušās no ārvalstīm, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Kā atzīmēja I. Runce, visai bieži Rietumeiropas sabiedrības integrācijas procesā ir redzams politikorekts, turpretī Austrumeiropā – tolerānce, taču mērķis ir viens un tas pats – veidot vienotu un saskanīgu sabiedrību, **uzlabojot iekļaušanās iespējas, nevis pakļaujot**.

Eksperti puda viedokli, ka integrācijas politikas mērķis ir pieticīgāks un praktiskāks: sadzīvošana, kas pēc būtības ir labas integrācijas politikas īstenošanas rezultāts.

Latvijā sabiedrības integrāciju apgrūtinā un sašaurina tas, ka vēsturiski nozīmīgākās etniskās grupas nav spējušas vienoties par valsts darbības nosacījumiem. Pēc būtības nesaskaņas ir par jautājumu – kam pieder Latvija. Atbildi kavē domstarpības par vēsturi. Turklāt, sarežģītā valsts vēsture latviešos pamatoti ir izveidojusi sakāpinātu paš aizsardzības reakciju, kas gandrīz izslēdz iekļaušanos kā integrācijas mehānismu un rosina vārdos un darbos atklāti demonstrēt pakļaušanu kā galveno integrācijas mehānismu.

Kā minēts iepriekš, sabiedrības sašķeltība pēc etniskās pazīmes ir politiski izdevīga, tāpēc jautājums tiek uzturēts "karsts". Vēstures pētniecība un sadarbība domstarpību risināšanā kvalitatīvākā – ekspertu līmenī netiek veicināta. Skolās vēsturi māca slikti un dažādi.

15. starptautiskā zinātniskā konference “Engineering for Rural Development”

No 25. maija līdz 27. maijam LLU Tehniskajā fakultātē notika 15. starptautiskā konference “Inženierzinātne lauku attīstībai”. Ja savas darbības sākumā tā bija „lielākoties”, orientēta uz LLU un tuvāko valstu tehnisko fakultāšu zinātniekiem, tad, palielinoties pieredzei, kvalitātei un atpazīstamībai, konference pārauga LLU ietvaru un tagad jau kļuvusi par ievērojamu notikumu visas Latvijas inženierzinātnes mērogā.

Šajā jubilejas konferences dalību ņēmuši 24 valstu zinātnieki, kas pārstāv 89 dažādas zinātniskās iestādes. Visvairāk pārstāvēto iestāžu ir no Latvijas (27) un Krievijas (20). Lietuvu, Rumāniju, Poliju un Turciju pārstāv 5 dažādu zinātnisko iestāžu zinātnieki. Kopīgais konferences rakstos apstiprinātais rakstu skaits ir 227 no 289 pieteiktajiem. Latviju pārstāvošo pirmo autoru skaits ir 47% no kopējā skaita. Kopīgais autoru un līdzautoru skaits ir 474. Jāatzīmē, ka pagājušajā, 14. konferences piedalījās 13 valstu pārstāvji ar 136 raksta krājumā iekļautajiem rakstiem. Šajā gadā liela aktivitāte bija no Ķīnas Tautas republikas, Itālijas, Turcijas, Rumānijas un Slovākijas zinātniekiem.

Tas izskaidrojams ar to, ka konference kļūst atpazīstamāka ar tajā aplūkotajiem jautājumiem un publicēto krājumu iekļauto rakstu pieaugošu kvalitāti. Jau trešo gadu visi raksti, kas ie-

kļauti konferences rakstu krājumā, tiek indeksēti SCOPUS datu bāzē, kas ir ļoti nozīmīgi, īpaši jaunajiem zinātniekiem.

Lai uzturētu un palielinātu konferences un konferences rakstu prestižu, neiztikt bez rakstu recenzentiem. Rakstu recenzēšanā dalību ņēmuši 179 recenzenti no 18 valstīm, savas jomas speciālisti. Vismaz 2 recenzenti izvērtēja katru iesniegto rakstu.

Jubilejas konference nozīmīga arī ar to, ka pirmo reizi tās plenārsēdē notika LLU Aulā, jo fakultātei nav tādas telpas, kas varētu uzņemt visus konferences dalībniekus. Konferences darbs notika 7 dažādās sekcijās, kurās pārstāvēts inženierzinātņu spektrs, kas nepieciešams lauku attīstībai. Šeit var atrast pētījumus par materiāliem, motoriem, enerģētiku un automatizāciju, augsnes apstrādi un biomasas iegūvi, emisiju un lopotību, konstrukcijām un procesu modelēšanu. Vienas sekcijas darbs veltīts aktuāliem jautājumiem par jauno inženieru sagatavošanu un lauksaimniecības ekonomiku.

Ceru, ka konferences laikā iegūtās atziņas palīdzēs lauksaimniecības inženierzinātnes attīstībā Latvijā, veicinās starpvalstu zinātnieku kontaktus kopēju problēmu risināšanā.

Konferences Programmas komitejas vadītājs
Dr.inž. **Aivars Āboltiņš**

2016. gada 26. maija LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēdē “Latvijas zinātnes sasniegumiem 2015. gadā izvirzīto darbu” prezentācijas

2016. gada 26. maijā notika Latvijas Zinātņu akadēmijas Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēde, kurā par Latvijas zinātnes sasniegumiem 2015. gadā izvirzītajiem darbiem tika nolasīti sekojoši ziņojumi:

• *Dr. iur.* Jāņa Rozenfelda ziņojums par publikāciju “Civil laws of 1864 (Part III of the Codification of Local Laws) and Latvian legal science on legal regulation of invalidation of transactions”.

• *Dr. iur.* Edvīna Danovska ziņojums par monogrāfiju “Publisko un privāto tiesību dalījuma nozīme un piemērošanas problēmas Latvijā”.

• *Dr. habil. iur.* Kalvja Torgāna ziņojums par publikāciju “Crash of Penalties “Bubble” in Latvia”.

LZA HSN nodaļas sēdes darbā iesaistījās arī Latvijas Jauno zinātnieku apvienības valdes locekle, *Dr. iur.* Kitija Bite un žurnāla “Jurista Vārds” galvenā redaktora vietniece Sannija Matule.

LZA HSN zinātniskās sekretāres p.i. **Līva Griņeviča**

Aizstāvēšana

2016. gada 20. jūnijā plkst. 10.00 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Mežzinātņu un Materiālzinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē Jelgavā, Dobeles ielā 43, Kokapstrādes katedras sēžu zālē promocijas darbu mežzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai meža ekonomikas un politikas apakšnozarē aizstāvēs

Mg. silv. AINĀRS GRĪNVALDS.

Tēma: “**Stratēģiskās un taktiskās plānošanas sasaistes pilnveidošana galvenajā cirtē**”.

Recenzenti: Latvijas Lauksaimniecības universitātes profesors *Dr. habil. biol.* Imants Liepa; Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” vadošais pētnieks *Dr. silv.* Āris Jansons; Zviedrijas Lauksaimniecības zinātņu universitātes Meža resursu apsaimniekošanas fakultātes asociētais profesors *Dr. silv.* Tomass Lāms (*Tomas Lämås*).

Ar promocijas darbu var iepazīties LLU Fundamentālajā bibliotēkā Jelgavā, Lielā ielā 2 un internetā http://lufb.llu.lv/promoc_darbi.html.

2016. gada 21. jūnijā plkst. 10.00 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Mežzinātņu un Materiālzinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē Jelgavā, Dobeles ielā 43, Kokapstrādes katedras sēžu zālē promocijas darbu inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai koksnē materiālu un tehnoloģiju apakšnozarē aizstāvēs

Mg. chem. DACE CĪRULE.

Tēma: “**Termiski modifcētās lapkoku koksnē dekoratīvās īpašības un to stabilitātes uzlabošana pret vides faktoru iedarbību**”.

Recenzenti: Latvijas Lauksaimniecības universitātes asociētais profesors, *Dr. sc. ing.* Edgars Bukšāns; Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta pētnieks, *Dr. sc. ing.* Ramūns Tupčauskas; Norvēģijas Koksnes tehnoloģijas institūta *Treknisk* vadošais pētnieks *Dr. Ulrich Hundhausen*.

Ar promocijas darbu var iepazīties LLU Fundamentālajā bibliotēkā Jelgavā, Lielā ielā 2 un internetā http://lufb.llu.lv/promoc_darbi.html.

2016. gada 21. jūnijā plkst. 12.30 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Mežzinātņu un Materiālzinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē Jelgavā, Dobeles ielā 43, Kokapstrādes katedras sēžu zālē promocijas darbu Inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai koksnē materiālu un tehnoloģiju apakšnozarē aizstāvēs

Mg. chem. INESE ŠĀBLE.

Tēma: “**Koksnē šķiedru saistīšanās spēju uzlabošana**”.

Recenzenti: Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis, Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta vadošais pētnieks, *Dr. chem.* Bruno Andersons; Latvijas Lauksaimniecības universitātes profesors, *Dr. sc. ing.* Uldis Spulle; Vilņas Ģedimīna Tehniskās universitātes asociētais profesors, *Dr. ing.* Sigita Vējēlis.

Ar promocijas darbu var iepazīties LLU Fundamentālajā bibliotēkā Jelgavā, Lielā ielā 2 un internetā http://lufb.llu.lv/promoc_darbi.html.

2016. gada 22. jūnijā plkst. 10.00 Rīgā, Āzenes ielā 12/1, 115. auditorijā, RTU Vides zinātnes nozares RTU promocijas padomes P-19 atklātā sēdē promocijas darbu inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

GINTA CIMDIŅA

par tēmu “**Scaling-up from a single energy production unit to state energy sector**”.

Oficiālie recenzenti: profesors, habilitēts ķīmijas zinātņu doktors Māris Kļaviņš (Latvijas Universitāte), inženierzinātņu doktors Edgars Vi-

gants (Rīgas Tehniskā universitāte), profesors, inženierzinātņu doktors *Andres Siirde* (Tallinn University of Technology, Igaunija).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU bibliotēkā Paula Valdena ielā 5, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3 un Enerģētikas un elektrotehnikas fakultātē 602. kabinetā.

2016. gada 22. jūnijā plkst. 11.00 Liepājas Universitātē (Lielajā ielā 14, 227. telpā) notiks Liepājas Universitātes Pedagoģijas zinātņu nozares promocijas padomes sēde, kurā

PĀVELS JURŠ

aizstāvēs promocijas darbu “**Jauniešu pilsoniskās līdzdalības veicināšana pedagoģiskajā procesā**” pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai skolas pedagoģijas apakšnozarē.

Darba recenzentes: profesore *Dr. paed.* Zanda Rubene (Latvijas Universitāte); profesore *Dr. paed.* Inese Jurgena (Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija); profesore *Dr. paed.* Anita Lidaka (Liepājas Universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties Liepājas Universitātes bibliotēkā, Liepājā, Lielajā ielā 14, kā arī LiepU interneta vietnē www.liepu.lv.

2016. gada 30. jūnijā plkst. 15.30 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares Promocijas padomes “RTU P-08” atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Rīgā Āzenes ielā 12, 2-38. telpā

LAURIS CIKOVSKIS

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu “**Datu pārraides efektivitātes palielināšana bezvadu ad-hoc tīklā**” inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors *Dr. sc. ing.* Gunārs Lauks (RTU); *Dr. sc. comp.* Artis Mednis (Ilgumdarbs); profesors, *Dr. habil. phys.* Juris Roberts Kalniņš (Ventpils Augstskola).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalas ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Anglikāņu ielā 5, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

Pedagoģijas zinātņu nozares Promocijas padomes atklātā sēdē notiks 2016. gada 30. jūnijā plkst. 13.30 LU (Jūrmalas gatve 76, V 201 auditorijā), kurā disertāciju pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

MĀRĪTE ROZENFELDE.

Temats: “**Skolēnu ar speciālajām vajadzībām iekļaušanas iespējās izglītības iestādēs atbalsta sistēma**”, “**Support System for Promoting the Process of Inclusion of Learners with Special Needs in General Education Institutions**”.

Recenzenti: prof. Sarmīte Tūbele, LU; prof. Jelena Davidova, DU; prof. Ivars Muzis, RPIVA.

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkas Daudznozaru bibliotēkā: datorika, juridiskās zinātnes, teoloģija (Raiņa bulvāris 19, 203. telpa)

2016. gada 30. jūnijā plkst. 14.00 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares Promocijas padomes “RTU P-08” atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Āzenes ielā 12, 2-38. telpā

ROMASS PAULIJS

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu “**Video pārraides pakalpojumu kvalitātes pētījumi pakešu tīklos**” inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors *Dr. habil. sc. ing.* Ernests Pētersons (RTU); pro-

fesors, *Dr. sc. ing.* Aleksandrs Grakovskis (TSI); profesors, *Dr. habil. phys.* Eligijus Sakalauskas (Kauņas Tehnoloģiju universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalas ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Anglikāņu ielā 5, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

2016. gada 1. jūlijā plkst. 13.00 Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas RISEBA (RISEBA) 214. telpā, Rīgā, Meža ielā 3, notiks RISEBA Promocijas padomes atklātā sēde, kurā

DIDZIS RŪTĪS

aizstāvēs promocijas darbu “**Korporatīvās identitātes dimensiju pārvaldība un tās pilnveidošanas iespējas veselības aprūpes nozares uzņēmumos Latvijā**” doktora grāda vadibzinātnē iegūšanai.

Recenzenti: Biruta Sloka, *Dr. oec.*, Latvijas Universitātes profesore (Latvija); Arnis Sauka, *Dr. rer. pol.*, Rīgas Ekonomikas augstskolas asociētais profesors (Latvija); Ligita Šimanskiene, *Dr. oec.*, Klaipēdas Universitātes profesore (Lietuva).

Ar zinātnisko darbu var iepazīties RISEBA bibliotēkā, Meža ielā 3, Rīgā, un Banku augstskolas bibliotēkā, K.Valdemāra ielā 161, Rīgā.

2016. gada 7. jūlijā plkst. 14.00 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares Promocijas padomes “RTU P-08” atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Āzenes ielā 12, 2-38. telpā

INGUS MITROFANOVŠ

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu “**Satelītu navigācijas sistēmu veiktspējas pētījumi ar fāžu mērījumiem**” inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors *Dr. sc. ing.* Guntars Balodis (RTU); profesors, *Dr. habil. sc. ing.* Ivars Kabaškins (TSI); profesors, *Dr. sc. ing.* Eimuntas Paršeliūnas (VGTU).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalas ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Anglikāņu ielā 5, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

2016. gada 7. jūlijā plkst. 15.30 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares Promocijas padomes “RTU P-08” atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Āzenes ielā 12, 2-38. telpā

KRIŠS OSMANIS

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu “**Daudzplakņu volumetriskās 3d vizualizācijas sistēmas modeļa analīze un izveide programējamos loģiskos masīvos**” inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors *Dr. sc. ing.* Guntars Balodis (RTU); profesors, *Dr. habil. phys.* Ivars Lācis (LU); pētījumu profesors, *Dr. sc. ing.* Olev Mārtens (Tallinn University of Technology)

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalas ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Anglikāņu ielā 5, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

Latvijas Universitātes Juridiskās zinātnes nozares krimināltiesību, kriminālistikas un operatīvās darbības teorijas apakšnozaru promocijas padome 2016. gada 18. maijā atklātā sēdē piešķir tiesību doktora zinātnisko grādu juridiskās zinātnes krimināltiesību apakšnozarē **VADIMAM KALAŠNIKOVAM**. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 2, nederīgu biļetenu nav.

BSA Ekonomikas nozares Reģionālās ekonomikas apakšnozaru promocijas padomes atklātā sēdē 2016. gada 26. maijā **JELENA POPOVA** aizstāvēja promocijas darbu un viņai tika piešķirts LR ekonomikas doktora grāds (*Dr. oec.*) reģionālajā ekonomikā. Balsošanas rezultāti: par – 7, pret – nav, nederīgi – nav.

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts (LU LFMI), pamatojoties uz LU LFMI Stratēģiju (2015–2020), izsludina konkursu uz šādām akadēmisko amatu vietām:

– Vadošā pētnieka vieta literatūrzinātnē, literatūras vēstures apakšnozarē, ar specializāciju latviešu literatūras pētniecībā reģionālo procesu kontekstā un papildus specializāciju identitāšu pētījumos;

– Pētnieka vieta literatūrzinātnē, literatūras teorijas apakšnozarē, ar specializāciju identitāšu pētījumos un papildus specializāciju padomju, diasporas un mūsdienu literatūras izpētē;

– Pētnieka vieta folkloristikā, latviešu folkloristikas apakšnozarē, ar specializāciju vernakulāro kultūrpraksi izpētē;

LU LFMI amatu nolikumu un aprakstus sk. LU LFMI mājaslapas (www.lfmi.lv) sadaļā “Dokumenti”. Pretendentiem jāiesniedz: iesniegums, CV, zinātnisko kvalifikāciju apliecinājoša dokumenta kopija, zinātnisko publikāciju saraksts (2011–2016) un perspektīvais pētnieciskā darba redzējums ievēlēšanas periodam (6 gadiem). Dokumenti iesniedzami **līdz š.g. 1. jūlijam** LU LFMI sekretariātā, Mūkusalas ielā 3, 510. kabinetā, kā arī elektroniski (ieva.garda@lufmi.lv). Tālrunis uzziņām 67229017.

Redaktore Zaiga Kipere.

“Zinātnes Vēstnesis”.

Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.

Reģistrācijas apliecība nr. 75.

Izdevējs: Latvijas Zinātnieku savienība.

“Science Bulletin” Association of Latvian Scientists.

“Zinātnes Vēstnesis” redakcijas padome:

akadēmiķis Tālavs Jundzīns (vadītājs), akadēmiķi Raita Karnīte, Baiba Rivža, Andris Ozols, korespondētājloceklis Pēteris Trapecieris, *Dr. chem.* Alma Edžiņa un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrēvica.

Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.

Tāl. 67212706, 67225361, fakss 67821153.

E pasts: alma@lza.lv, lza@lza.lv

<http://www.lza.lv>

Indekss 77165.

Iespiests

SIA Zemgus LB